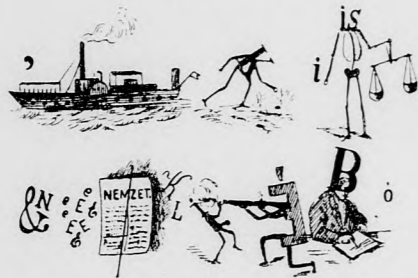

22. 1. 12. 24. 25. Ilyen a felföldünk.
9. 17. 21. 5. 14. Évőszköz.
1—31. Berzsenyi egyik ódájának egy sora.

Földrajzi kérdés:

Hogyan nevezik azt a folyót, a mely a Bihar-hegységben a deritei és riskai hegyek közötti hegysorban ered?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. január 20.

A 14. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Jakub khán. Természettudományi kérdés: Paka (Coelogenys paca). Képrejtvény: Hargnag megnáncs vége.

Helyesen fejtették meg: Nagy Péter, Simonyi Kálmán, Ronchetti József, Vértes Gusztáv, Przybilla Jenő, Papp Szász Tamás, Káhl Miklós, L. Gyárfás Elemér, Inselt Lajos, Komlós György, Cseke Vince, Donáth Géza, Kutlik Félix, Jankovics Ferenc, Beczkay Jenő, Kubner György, Horvát Andor, Emmerling László, Géczy Géza, Borosnyay Oszkár, Cservenka Sándor, Putnoky Imre, Nagymáté Gyula, Jámbor Zoltán és László, Prágyik Flóris, Szauer József, Zsurányi Gusztáv, Fodor Jenő, Neoschil Antal és Sándor, Kiszely Géza, Erdős Fülöp, ifj. Egyed István.

A jutalmul kifizetett könyvet (Vértesi Arnold: «A felkelő nap országa») Beczkay Jenő nagyváradi gimn. tanuló előfizetőnk nyerte meg.

A Vörösmarty-szobor javára «Vörösmarty-szám»-unk fejében folytatólagosan a következő tanintézetektől kaptunk adományokat:

Múlt heti kimutatásunk	619	kor.	04	fill.
Hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimn.	17	»	80	»
A budapesti VI. ker. állami főgimn. tanulói önkényes adakozása	13	»	80	»
Hozzájárultak: Abafy Gyula, Goldfinger István, Ujházy Lajos 2 kor., Fröhlich Rikárd, Gattmann György, Neumann Ervin 1 kor., Lendvay Pál 60 f., Apfel Emil, Garbaisz Géza, Schlesinger László 40 f., Fischl Alfréd, Fuchs Nándor 30 f., Deutsch Frigyes, Grosz Lajos, Weinberger Ottó, Nagy József, Freund Gyula, Reisz Ernő, Grünwald Árpád, Schlesinger Gyula, Leikauf Aladár, Heller István, Csillag Pál 20 f., Samech Endre, Toth Vilmos 10 f.				
Budapesti VI. ker. állami főgimnázium	13	»	—	»
Székesfehérvári ciszt. r. főgimn.	10	»	—	»
Szegedi kegyesr. főgimnázium	9	»	74	»
Aradi állami főreáliskola	9	»	70	»
	693	kor.	08	fill.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Lapunk múlt számának egyes példányaihoz tévedésből nem mellékelte a kiadóhivatal gyűjtőlevelet. Mai számunkban az illetők megkapják. Kérjük olvasóinkat, hogy a «Tanulók Lapja»-t ismerősek között terjesszék, s a mi lelkiismeretes buzgólkodásunkat illetően módon hathatósan támogassák.

Új előfizetőink az e heti számmal megkapják a két regénynek előbbi folytatásait is, melyeknek elkészítése eddig technikai akadályok miatt késett.

Komlós György. Kapható. Ára 1 korona 80 fillér. Az összeg előleges beküldése után a kiadóhivataltól megkapja. — **I. J. H. J.** Ahhoz a laphoz a Franklin-Társulatnak nincsen semmi köze. — **Donáth Géza.** (Érséknyvár.) Csak azokat lehet árleszállítással kapni, a melyek ebből a célból benne vannak az árjegyzékben. A többinek a rendes bolti árat kell fizetni. — **Bonus discipulus.** Rejtvényei kisebb lapba valók. Mindenik nagyon könnyű, a megfejtők épen nem törnék rajtuk a fejöket. Gyűjtőívet fog kapni. — **G. L. M. S.** Hogy hány világesoda van — kérdezi ön: nos hát mindennap egygyel több — vagy ha jobban tetszik: a huszadik században már nincsenek is esodák. Mióta az emberi szellem igába fogta a villámosságot, jóformán semmi sem lehetetlen. — **B. F.** (Új-Szent-Anna.) Effajta színművek megjelentek Stampfel Károly pozsonyi kiadónál, továbbá Singer és Wolfner budapesti kiadónál. Rendeljenek meg onnan, s válaszzák azt, a melyik czéljuknak leginkább megfelel. — **M. Gy.** (Debreczen.) Czikkét átdolgozva közöljük. Az ügy fontos, a támogatást feltétlenül megérdemli. Mindkét versében nyilatkozik tehetség. Kissé még zavaros a költői eszmevilág, a melyben mozog, köd borong fölötte, de idővel meg fog tisztulni. Mindenesetre figyelemmel kísérjük további munkálkodását. — **S. Ö.** (Az árva folhása. Feltépett seb.) Szomorú dolgok ezek barátom. Olyan hang esendül meg bennök, a mely az ön korához még sehogyan sem illik. Sok bennök a mesterkéltég, mert csupa elhízott s nem átértett érzelmek nyilatkoznak meg. A magyar hangsúlyos vers ítemei ellen is vét. Szóval még korai hajtások. — **Gyenes Ervin.** (Eger.) Teljes példányunk már mind elfogyott, mert október óta oly tömegesen jöttek az új előfizetők, hogy még a félretett példányokat is kénytelenek voltunk elküldeni. A januártól előfizetőnek 60 fillérért megküldi a kiadóhivatal a két regény folytatását könyvalakban szedve. Így aztán az ön kívánságának is elég lesz téve. Nagyon örvendünk, hogy lapunk, melyet igazi nagy szeretettel szerkesztünk, oly nagyon megtetszett. Ezentúl is szép, változatos és tanulságos lesz. — **T. H.** (Homonna.) A kereskedelmi iskolában érettségit tett ifjúnak folyamodnia kell a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz összevont (V—VIII.) osztálybeli vizsgálat letehetéseért, ennek az alapján érettségire jelentkezhetsz. — **H. Zs.** (Nagy-Enyed.) A regényfolytatások könyvalakban fognak megjelenni. Üdvözljük önt előfizetőink sorában. Lapunk női olvasóinak a száma örvendetesen szaporodik. — **B. G.** A verstermelés szaporodását megszüntetni azt hiszem önmek nem fog sikerülni. Az ajánlott orvosság nem válik be.

AJANDEKUL

Kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek.

Laterna magikák, Sciopticonok,
mivel szórakoztató és tanulságos időtöltést nyújtanak. Bő választékban lap-
tárók 8965

Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-czikkék szaküzletében,
Budapestben, IV., Károly-utca 1.
Január hó 1-től füzlet, IV., Város-
ház-utca 1. szám, Standard-palota,
Kossuth Lajos-utca sarok.
Arjegyzzek kívánatra ingyen.

Kodakok, albumok, kartonok.

Objektívek, kamarák.
Fényképező-czikkék, vegyszerek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre — 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre — 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre — 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

Az osztálytársak filléréi.

Pogány idő van. Sok a szegény ember és sok a nyomorúság — e télen még több van, mint eddig volt. A fővárosban ingyenkenyeret osztanak ki naponta ezer meg ezer éhező között, s bizonyára vannak olyan szegények is, a kik félrehúzódnak, a világ szeme nem látja őket és fájó, keserves könyeket hullatva napról-napra meg-megújuló reménységgel várják a holnaptól azt, a mit a ma nem adott meg.

Az iskola kis köztársaságában is vannak szegények. Avatag ruha, rongyos czipő, beesett, sovány arc, bátortalanság és szomorúság az ismertető jegyek.

A kinek szíve van, az meglátja, a kinek a szíve azonban részvétre és szeretetre nincsen berendezve, az nem látja meg.

Ismertem és ismerek diákok, a ki néhány krajczárját, hazulról hozott zsemlejét megosztja a szomszédjával; a ki vasárnaponként elhívja uzsonnára azt a szegény társát, a ki hideg szobában, a sötét szoba ablakfájához támaszkodva tanulja a leckéjét, s álmodozik a gyermeki szív és lélek merész fantáziájával meleg szobáról és meleg ruháról.

Mindezt miért írom le tulajdonképen? Vajjon régi gyermekemlékeim leptek meg esupán, mikor én is álmodoztam a gyermeki lélek és szív merész fantáziájával meleg szobáról és meleg ruháról? ... Nem. Más alkalom adódott reá.

A minap egyik tanítványom sírva járult hozzám. Elmondotta, hogy ő többé nem járhat iskolába, mert apja hosszú ideig kórházban feküdt, állását elvesztette, s most kenyér után kell néznie; hogy anyja is munkába jár, kis testvére pedig egyedül nem maradhat otthon. És eljött hozzám, hogy

a segítő-egyesülettől kölcsönkapott könyveket visszaadja. És a míg ezeket mondá, úgy hullott a két szeméből a könyv. És a könyv, ha becsületes, jó fiú szemében csillan meg: nagyon fáj az embernek.

Az nap délelőtt deputáció járt nálam. A szegény fiú tanuló társai voltak. Kérték, hogy engedjem meg: hadj gyűjtsenek elhagyatott társuk felsegítésére.

Igen, fiaim, igen, csak gyűjtsetek. Én ezért titeket még csak meg sem dicsérlek, mert a világon a legtermészetesebb dolognak tartom. Ámde valamit szeretnék nektek mondani. Elmondom itt, hogy az egész ország ifjúsága, minden magyar diák hallja meg a szavamot. A pénz jó és szükséges dolog, megvéd ideig-óraig az éhség és fagy ellen, de van egy másik jótétemény, mely a szívet melegíti, s az egész életre kiható: érzetessétek társatokkal azt, hogy szeretitek. Menjétek el hozzá, vigasztaljátok meg őt az ő szomorúságában, bátorítsátok őt lelkének csüggettségében. Ma menjen el az egyik, holnap a másik; vigyen mindenki magával bőséges szeretetet, vigyen vidám arcot és jó szót.

Ez lesz a legnagyobb jótétemény.

És eljöhét majd az idő, mikor a helyzet megváltozik. A most szomorkodóknak lelke vidám és reménnyel teljes lesz; a gyermeki szív és lélek merész fantáziájának álma megvalósul — s akkor az a szív még mindig meleg lesz a szeretettől, s az a nemes mag, melyet elhittettetek ti, édes fiam, megtermi a gyümölcseit: esetleg nektek, esetleg másnak.

Igy érzem, így mondom el nektek, s nekem úgy rémlik, mintha . . . mintha tapasztalatból beszélnék.

Gaal Mózes.

KÉT AJÁNDÉK.

I.

Tajtékipipát vettem
Az édes apámnak.
No hiszen belőle
Eleget pipálhat.
Hej! t'om, ha meglátja
Hogy megőrül neki!
Simogatja szépen,
Naphosszat elnézi.
Piros borostyánból
Finom csutoráját,
Ezüstös kupakját,
Büszke hosszú szárát.
— Szinte látom, milyen
Gondot visel rája.
Ott tartja, ott őrzi
A ládafiába.
Meg kiveszi . . . holmi
Hibát rajta nem lel?
Fog-e színt a tajték?
Szelel tisztességgel?
S ha jön a vasárnap,
Az áhítat napja,
Rágyújt templom után,
S estig szopogatja.
— Nem dicsekszik véle.
Ha valaki megáll
S nézi, — csak annyit mond:
«Fiam küldte, Mihály».
Hanem e pár szóban
A lelke szól neki . . .
Pipájánál jobban
Csak *fiút* szereti.

II.

Selyemkendőt vettem
Édes jó anyámnak.
Abban megy ezután
Templomba vasárnap.
Minden ünnepnapon
Felteszi fejére . . .
Mindannyiszor pedig
Én jutok eszébe.

S nagy könyhullatással
Imádkozik értem.
Sóhaja kél ajkán
Halk zokogásképen . . .
S halovány arezáról

Könyeinek árja
Őszi harmatként hull
Kendője sarkára.

Ne sirj édes anyám,
Ne zokogj miattam!
Megsegít az Úr, kit
Lelkembe fogadtam.
Őrző szem kísérget,
Lépteim vigyázza . . .
Nem lesz miattam a
Te szivednek gyásza.

Selyemkendőt vettem
Az én jó anyámnak.
Abba' megy ezután
Templomba vasárnap,
Minden ünnepnapon
Felkőti fejére . . .
Mindannyiszor pedig
Én jutok eszébe.

Baja Mihály.

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 16

— Valóban úgy van . . . Az óriás a Vezuv ormán ül, felhőruhája világosabb színben játszik. Egyik kezével a városra mutat, de nézd csak, a másik kezét fölemeli az égbe . . . Úgy rémlik nekem, mintha egy rengeteg titán volna, a ki gyászolja a veszendő világot . . . Fenyegető előjelként tűnik fel . . .

— Lehetséges-e, hogy a minapi földrengés összefüggésben van a Vezuvval? . . . Azt mondják, hogy valamikor régen a Vezuv is lavát ontott ki magából, mint az Aetna. Hátha vajudik benne most a vész . . . a tűz szelleme ólálkodik . . .

— Meglehet — felelé Glaukus eltűnődve.

— Én azt hallottam — jegyzé meg Nydia, hogy a Vezuv egyik barlangjában boszorkány ütött tanyát, hátha a sötét felhő annak a gonosz szellemnek az árnyéka, melyet a boszorkány idézett elő a hegy gyomrából.

— Merő babona! — mondá Glaukus.

Ily beszélgetésben teltek el az órák. Nydia néma szemtanuja volt annak a tiszta, nemes boldogságnak, mely Jonét és Glaukust a jövő legszebb reményeivel töltötte el.

XVII.

A gyülekezet.

Olinthus és Apácides a Sarnus partjára érkeztek. A mostani kis patak akkor hatalmas folyó volt, melynek kebelét hatalmas hajók hasították, tükrében pedig pompás paloták, nyaralók, templomok képe rezgett. Olinthus egy gyalogösvényre tért, mely a folyó partján levő sűrű ligetbe vezetett.

Egy lélek sem volt a ligetben. A pompéjiek csak este szokták látogatni, nappal a gyermekek játszadoztak a bokrok között, egy-egy magánosságot kereső költő járkált nagy-néha, s a filozófusok érlelték kisebb-nagyobb fontosságú eszméiket.

Olinthus és Apácides egy padra ültek. Sajátosságos egy pár volt. A legrégebb és a legújabb vallás képviselői:

— Boldog voltál azóta, hogy legutóljára találkoztunk? — kérde Olinthus. — Isis papjának megvan-e elégedve a

szíve? A jóslatok bölcsesége megvigasztalt-e? . . . Merően nézel magad elé, . . . sóhajtasz, . . . úgy látszik, nem érted el a célodat.

— Boldogtalan, elégedetlen ember vagyok! . . . Álszavak bölcsesége törbe csalt; hazugság a ruhám, hazugság a szavam; gyötrelmesek az éjszakai, keserűség a nappalom. Kerestem az igazságot, s a hazugság szolgáivá aljasodtam le . . . A kit istenhez hasonlónak tartottam, az közönséges, alávaló gazember! . . . Vége minden

hitemnek; a fátyol szétszakadt, . . . kimondhatatlan nyomorultnak érzem magam, sötét körülöttem a világ. Marczangol a kétség! . . . Ó nyújtsd felém a kezedet, s ments meg engem ezektől a rémektől!

— Tudtam, hogy így lesz . . . Nem csodálkozom. A világnak újjá kell születnie. Ezelőtt nyolczvan esztendővel még senki sem sejtette, hogy van *Isten*, s van *túlvilág* . . . Új igazság, új eszme született, a látó lássa, a halló hallja! . . . Hallj és lásd te is!

A názárénus a rábeszélésnek csodálatos ékes-szólásával beszélt a kétkedő, hitében megingatott rajongónak Krisztus vallásának örök igazságairól. Elmondotta, hogy miket szenvedett a Megváltó, minő csodákat művelt, — míg beszélt, patakzott szeméből a könny — beszélt az Úrnak menybemeneteléről, s a kinyilatkoztatásnak jövődöléseiről.

Beszélt a menyország tiszta, nemes örömeiről, a pokol irtó-

zatairól, a bűnösök bűnhődéséről.

A képzelő erő a kereszténység első követőinél épen olyan erős volt, mint a gyermekeknél akár ma is, ámde a pogányok nem egy könnyen tudtak a Megváltó nagy eszméiért lelkesedni. Hogy is foghatták volna fel, hogy egy ember feláldozza magát az egész emberiségért. De viszont természetesnek találták azt, hogy az Üdvözítő emberi alakot ölt fel, úgy szenved, mint az ember, jót tesz másokkal . . . Herakles hőstetteinek a for-

AZ ÓRIÁS A VEZUV ORMÁN ÜL.

rása is a szeretet volt, kipusztítása az ártalmas szörnyetegeknek. A rómaiak és görögök hite az istenről lényegesen különbözött a keresztényekétől, ámde Apácidesnek már eddig is kínálkozott alkalmá arra, hogy mélyebben belepillantson a pogány papok lelkébe, hogy ne csak a hívő tömeget nézze, hanem a hitet terjesztők ezéjét is. Volt alkalmá arra, hogy a böleselkedők vitakozásait hallja az ember túlvilági életéről, s ez a tan maga tele volt zürzavarral, homálylyal. Egyik böleselő a másikkal állott szemben, egyik a másikkal a tanítását igyekezett megezőfolni.

Mily fenségesnek tünt fel neki a keresztények végtelen hite a másvilági életben. Nem okoskodtak, hogy így lesz, úgy lesz — *hittek* benne. A kinyilatkoztatás örök, nagy igazságának tekintették, s ez a hit maga volt a *legnagyobb vigasztalás*. Ez volt a kibékítő gondolat, mely a földi zarándoklást még a legnagyobbra nézve is elviselhetővé tette.

Gonosztevők is akadtak az első keresztények között, a kik megváltoztak, bűnbánó szívvél fordultak az örök Irgalom forrásához, s a javulás útján, az üdvösség hitétől áthatva állhatatosak tudtak azon maradni.

Mindez erősen hatott Apácidesre.

— Jer velem! — biztatá Olinthus, midőn észrevette, hogy az ifjú szíve hajlik a szóra, — jer velem, testvér, elviszlek téged abba a csendes gyülekezetbe, hol a kiválasztottak vannak; hallgass meg, mikép imádkozunk; lásd *áldozatainkat*, nem foly ott vér, nem hintjük tele virággal az oltárt: *szívünket* fordítjuk fiúi bizodalommal az Úr felé; a szívünkben élő szeretet buzgó szava a mi áldozatunk; megbánjuk, hogy vétkeztünk, s bűnhődésre méltóknak tartjuk magunkat alázatos szívvél... ez a mi áldozatunk... Ne tünődjél, ne gondolkozzál! Kövess engem most, ebben a pillanatban: vesd el kételyeidet, a homály oszlani fog, s reád süt az örök Igazság napja; szivednek balzsam, elmédnek megújulás; a mulandó földi nyomorúság helyett örök élet vár reád nálunk!... Eltévedt bárány, jer közénk, az Úr kegyelme és a mi testvéri szeretetünk fogad!

Az ifjú rajongó szívét ellenállhatatlanul hatalmába kerítette Olinthus. Az új vallás eszméinek melege volt, mely elől az olyan szív, mint a minő az Apácidesé volt, nem zárkozhatott el. No meg kíváncsiság is gyötörte: vajjon minők lehetnek a titokban munkáló nazarénusoknak a szertartásaik. Vezess, Olinthus, követelek téged! — mondá izgatóttan. Jobban beburkolózott palástjába, mely papi

öltönyét egészen elfödte s ment Olinthussal a gyülekezetbe.

Beültek egy esolnakba s a Sarnuson felfelé eveztek. A esolnaknak póznákra kifeszített ellenzője védte az izzó napsugarak ellen s elfedte őket a kíváncsi szemek elől is.

Virágfüzérrel feldíszített gondola siklott el mellettük. Enyelgő hang, vidám zene hallatszott át róla. A nyílt tengernek tartott.

— Nézd e földi örvendezőket! — mondá Olinthus szomorúan — a balgatagok élnek a *ma* gyönyörének s nem gondolnak a *holnap*-pal... Csak menjetek... az örvény vár titeket! Mi némán haladunk a part felé — ott a rév öle fogad.

Apácides egy nyílason át nézett a gondola után s a benne ülők egyikében testvére, Jonéra ismert. Fájdalmas sóhaj szakadt fel a kebeléből, némán ült vissza a padra.

A külvárosban szállottak partra. Olinthus keresztül-kasul vezette az ifjút számos utczán s végre egy magára álló, jökora ház kapuja előtt állottak.

A nazarénus háromszor kopogtatott. Az ajtó rögtön megnyílt, beléptek s utánok az ajtó bezárult.

Meglehetősen nagy terembe érkeztek, melybe csak egy kisdud ablakon át hatolt be némi világosság.

— Béke veletek! — mondá halk üdvözléssel.

— Kikkel? — kérdé valaki a homályos teremben.

— A hívőkkel! — felelé Olinthus.

A teremben mintegy tizenkét-tizennégy férfi ült félkörben, velök szemben pedig egy fából készült feszület volt felállítva. Mindnyájan gondolataikba valának elmélyedve.

Olinthus térdre hullott a feszület előtt s ajkai mozogtak. Nyilván imádkozott. Mikor imáját elvégezte, felállott s így szólott a gyülekezethez:

— Testvéreim az Úrban, ne esodálkozzatok, hogy Isisnek egyik papját látjátok itt; ő eddig a világtalanok között élt; a Szentlélek megvilágosította elméjét; eljött hozzánk, hogy lásson, halljon és tanuljon.

— Úgy legyen! — felelé egy halvány, beesett arcú ifjú, a ki még nála is fiatalabbat mutatott.

— Úgy legyen! — mormogá egy szíriai, a ki hajdanában veszedelmes rabló volt.

— Úgy legyen! — mondá egy őszbe csavart ember, a kit Apácides Dimodes rabszolgájaként ismert.

(Folytatása következik.)

A RÁKOSI SZÁNTÓ DALA ÉS A SZÓZAT ELLENDALA.

Kisfaludy Károly «Rákosi szántó dala» című költeménye és Vörösmarty Mihály «Szózat»-a a magyar lírai költészet két gyöngye. A két kiváló költemény fontosságát az a körülmény is emeli, hogy híven visszatükröződik bennük koruk politikai gondolkodása és érzése. Valóban, e két költemény nagy bizonyíték arra, hogy a magyar líra a magyar nemzet történetének a tükré.

A Rákosi szántó dala 1828-ban jelent meg, tehát nem sokkal Széchenyi fellépte után, a mikor az ország állapota még sivárnak, szomorúnak látszott a magyar hazafiak előtt. Az akkor megjelent lírai költeményekből kitetszik e szomorúság, reménytelenség: lemondás szól belőlük. Kisfaludy Károly Rákosi szántó-ja e korszak gyümölese, s mivel a költőnek szépen, meghatóan sikerült a múlt idők nagyságával, fényével a jelen kor törpeségét, sivárságát feltüntetni és mivel e fölött érzett kétségbeesett fájdalma egyszerűen és igazán hatotta és hatja meg az olvasót, azért korában is és most is ama kor tipikus dalává vált.

Azonban Széchenyi fellépte után, különösen a Hitel megjelenése után változás állott be a magyar közélet és irodalom terén is. Szálló igévé vált örökre ama mondása: *Magyarország nem volt, hanem lesz*. Visszaadta ezzel nemzetének önbizalmát, hitét a jövőre nézve. S a költők voltak az elsők, a kik ezt a reményt és hitet elfogadták s kifejezésre is juttatták, de eleinte még kételkednek, «csak a kétségbeesésből emelkednek ki, a nemzeti fájdalomról nem mondanak le». «Összeolvastották a kettőt, a reményt és emléket, a bánatot és örömet, a hitet és aggodalmat. A múlt dicsősége előttük oly szent volt, mint a jövődő, egyik kézzel a múltra, másikkal a jövődőre mutatva, lelkesítették a jelen küzdelmét.»

Eme hangulatnak leghatalmasabb képviselője Vörösmarty Mihály Szózat-a, a mely 1836-ban jelent meg.

De az álmából felébredt nemzet hozzálátott a munkához: mit évszázadokban elmulasztott, azt rövid negyedszázadban pótolta, s így egy év is ez időben nagy haladást mutat fel minden téren.

Már a harminczas évek derekán sokan voltak hazánkban olyanok, a kik rózsásabb színben láttak. S e kornak szülöttei a Rákosi szántó dala és a Szózat ellendala.

A «Rákosi szántó dalá»-nak ellendala a «Rákosi jelenkorban» címet viseli s 1837-ben jelent meg Trattner és Károlyi Nemzeti Kalendáriumban s szerzője Soltész Kapisztrán.

Az ellendal 9 versszakból áll, tehát egygyel többlől, mint az eredeti. Az új versszakot hatodiknak ékeli az egészbe, s megénekli benne a költő a kor vívmányát: a gőzhajót, hogy ezzel is szembeszökőbbé tegye a haladást, a jó állapotokat.

Lássuk a költeményt magát!

Rákosi jelenkorban. (Ellendal.)

Miről Apám nagy vígan szól,
Szép Hazám! hogy most virágzol,
Érzi szívem, 's vígan hajtok,
A' mint Rákosi téréen szántok.

Ferdinánd az igazságos,
Napfényt hoz rád boldog Rákosi,
Éljen Ő, ne érje vihar,
Ezt kívánja minden Magyar.

Mondják itten hajdanában,
Vérpatak folyt a' esatában;
Most arany béke tenyészik,
Ósi gyászunk hull, enyészik.

Eltűnt a vész, Rákosi te állsz,
Meződön hány embert találsz,
'S zerte Magyarok kelné látok,
Vidám szívvél tovább szántok.

Pest Budáról sok nép kijár,
Nyelvünket szépen érti már,
Így többé a' gyöngy magyar szó,
Hazánkban nem fehér holló.

Gőzhajó repül a' Dunán,
Ez is honi dísz igazán;
Eszem adta, hogy ha tudnám,
Ki szerzi azt, megcsókolnám.

Enyhe szél fúj onnan felül,
Fürge szárnyán báj illat ül,
E' holt por és e' szép mezőn
Örömben életre jön.

Barna leány a' faluból
Jőjj, ihatsz már a' Rákosbul,
Tisztul vígan futó vize,
Nem sós többé könyvtől íze.

Örülj Rákosi, te egyszerű,
Feljött borúra a' derű;
Vig szívem vig, ha ezt látom,
'S hazám földjét vígan szántom.

A másik bemutatandó költemény tulajdonképpen nem ellendal, inkább a Szózat hatása alatt keletkezett új Szózat. Címe: Szózat 1843-ban, s szerzője Halász Imre. A költemény, mely 1845-ben jelent meg a Mezei Naptárban, teljesen a Szózat mintájára készült, ugyanoly formában és irányzattal, mint amaz.

De korszerű is volt, mert az akkori demokratikus eszmék hatása is fellelhető benne. A költemény hangja nagyon nyugodt. A költő hisz nemzetének jövőjében, de többféle figyelmeztetéssel fordul nemzetéhez a jövő érdekében, inti óvatosságra és a korszerű haladásra.

A költemény, a mely hangulatos, esinós s legelső olvasásra is feltűnően elárulja a mintát, a következőképpen hangzik:

Hazád van — hol derül eged
Ború után, magyar!
Hol a por minden lépteden
Szent hamvakat takar;

Hol a' kiomlott vér felett
Még zöldel a' növény;
Hol ős törvényeket nem dúlt
Fel anyyi eselszövény.

De hogy mi vár rád, nem tudod
Hosszú idők során,
Mert hány népet gyilkolt agyon
Vihar, tavasz' korán! —

Mohács már egyszer elzúzá
Fejed' virágait,
És történetben dús korod
Aludta álmait.

Majd feltöré egy égi kéz
Sírod' vaslánczait
'S az ébredés hozá feléd
Reménységárait.

Ha van jövőd, fenntarthatod
És hogy jövőd legyen
Haladj, de úgy, hogy abból majd
A nép üdvöt vegyen.

Ne légy öngyilkosod magad
Nyelved! becsüld, halál
Büntet, ha nem teszed, mivel
Reá méltó valál.

Szeresd királyod és hazád;
Ez élteté fajod',
Ez őrze meg, mikor feléd
Tódult ezer bajod.

Erőd neved, hogy el ne vessz,
Mindent vigyázva tégy,
De tedd, mit a rád nőtt idő
Kiván — 's ótalma légy.

Ha így haladsz — ha ezt teszed —
Ha nyersz, mert jól tevéd,
Erős, hatalmas, nagy leszesz —
A' jövődö tiéd.

Ha vesztesz — 's már fejed felett
Sors, Isten végezett:
Ha porba dőlt hazád 's fajod
Mind, mind elvérezett:

Oh! akkor is megél *neved*,
Mert mint dicső veszél, —
Ki megtevé, mit tenni kell,
A' síron túl is él!

Dr. Viszola Gyula.

KÉT TÖRTÉNET.*

I.

Egy óra, mely nem jár.

Emlékezem jól, mert az ilyenről soha sem felejtkezik el az ember. Egy augusztusi délután történt. Szép, ragyogó nyári nap volt, a nagy eper-fás udvaron tikkadtan pihent a lábas jószág, a falu is csendesen hallgatott, csak a gyerekek csipogtak az úton, hol lovaeskázva szaladgáltak.

Én is ott játszottam velök, éppen porhegyet építettünk, kutaeskát ástunk. Az édes anyám jött hozzám, ki volt sírva a szeme.

— Gyere, — mondta s kézen fogott.

A többi testvéreim már ott álltak az ambitus alatt.

— Beteg apuska, — mondták nagyon bánatosan.

Én Istenem, bánatosan, hiszen még azt se tudhatták, mi az a bánat, olyan kicsinyek voltak.

Régen az volt, régen beteg, nagy beteg. Az erős, vas ember lassan hervadt, korán öszült. Tudta, hogy meghal. Egy sárga papírlap itt van most is előttem. Fakult rajta minden betű. Az apám írta a nagy éjszaka előtt pár héttel.

Meghalok, írja, tudom, egy pár hónap múlva, szegény tanító vagyok, a fiam sorsát szeretném biztosítani, mert nem hagyhatok rá semmi örökséget . . .

Kemény, határozott betűk, a milyennek őt ismertem. Azt akarta, hogy valami tanítóképezdébe vegyenek fel, mert még fiatal voltam. Nem teljesítették a kérését, egy pár hónapom hiányzott a szükséges korhoz — és ő meghalt egy pár héttel előbb, a hogy gondolta.

* Mutatvány Nógrádi László «Történetek» című most megjelent kötetéből.

II.

Efialtesz.

Kolenkár Jani, a czinobányai tót gyerek, olyan tanítást adott a hazaszeretetről, hogy még most se felejtettem el.

Ott kezdődik a história, a gőzmalom mellett elterülő hepe-hupás erdőberekben. Már tudniillik azért, mert mi kisdíkok oda jártunk délutánonkint játszani, ott élveztük a diáparadiesom legtiltottabb gyümölcsét, a cigarettát is. A nagyok már otthon is mertek.

Nap-nap mellett szépen sikerültek a törökverő hadjáratok, nap-nap mellett jobban győztük a füstöt, de annál kevésbé a leczkét. Szegény könyvek bizony tisztán maradtak, de annál kékebb, zöldebb foltokkal volt teli az arcunk. Ambrus tanár úr úgy látszik tudott olvasni az arcz hieroglifái között, gyaníthatott is valamit, de kézzelfoghatólag semmit nem tudott rólunk bebizonyítani.

Egyszer aztán mégis hurokra kerültünk. Nagy nap volt ez, siralmas nap!

Ambrus tanár úr elővette a kis fekete noteszt s czeruzájával hegyeset bökve a noteszba, így szólt:

— Most felelni fog második Mohamed szultán Mi, beavatottak úgy éreztük, mintha selyemzsinórral fojtogatnának.

— Felelni fog tehát, — folytatta kegyetlen komolysággal — Kardos Péter a harmadik deklinazióról.

No Kardos Péter, most lássuk, mit tudsz. De Kardos Péter bizony nem tudott semmit. Ambrus tanár úr várt-várt, egy szót se szólt, csak a czeruzáját forgatta.

— Leülhetsz, — mondta — második Mohamed szultán szekundát kap. A kis, hegyes czeruza beleszántott a noteszba, egy ideig ott mozgott, aztán megint megállott.

— Elmondja majd Hunyadi János, — mondta Ambrus tanár úr s egy izom se rándult az arcán meg — feleljen tehát Szontágh Pál.

Siri esendben állott fel Szontágh Pali, de a ki olyan kegyetlenül meg tudta verni második Mohamedot, oly harsányan tudta kiáltani a rettentő harezi jelszót, hogy beleharsogott az egész erdő, most egy kukk, annyit se tudott mondani.

— Hunyadi János csatát vesztt, — szólt Ambrus tanár úr s a czeruza megint belemerült a noteszba.

Titokban egymásra néztünk, mindenféle halál-sápadt arcok látszottak, csak Kolenkár Jani volt piros, mint a rák.

Ki következik most? Ki árulhatott be? — szólt a szemek titkos, nesztelen kérdése.

A kis czeruza megint megállt, meg elmerült s egyenkint álltak fel és ültek le Dugonics Titusz, Zrínyi, Szulejmán. — Kovács Ernő, Máté Lajcsi, Jeszenszky Pista, a híres alakok.

Ezek után következtek a többiek, szépen sorba kiki rangja szerint. Utoljára nem volt már más, csak Kolenkár Jani. Ő nem vett részt a játékaikban, nagyon nehezen törte a magyar nyelvet, hát

. . . Ott álltunk valamennyien az ágyánál. Nagyon megtörték már akkor szemei, de még teljesen az eszénél volt.

A nap már lefelé szállott. Sötétes árnyak száll-dostak a szobában. Behallatszott a nyitott ablakon az udvaron álló eperfák susogása, a tyúkok is kiabáltak az udvaron s a verébhád is csiripelt a szalmás ól tetején.

Vigasztalt.

— Elnehezültem egy kicsit, de érzem, hogy javulóban vagyok. Semmitől se féljete.

Csengőszó hallatszott be az udvarról, a tehenünk jött meg.

— Nézz utána, — mondta apám — anyád maradjon itt.

Egy kis büszkeség is szállott belém, hogy most az én gondjaim alatt áll az egyetlen vagyonunk, a Virág. Nagy igyekezettel fogtam hozzá, hogy mindennel ellássam. Hamar fűért neki a Mogyorórska alá!

Soha még ilyen szomorúan nem mentem a rétre, nem a Mogyoróskára. A jól ismert játszóhelyeken meg sem álltam, pedig ott játszott még Csóri Berezi, meg Lipták Miska is.

— Gyere sárkányt eresztetni, — csalogattak — te leszel a zsinegfogó.

— Nem én, beteg az apám, sietek — mondtam. Oh, ha tudom, hogy többet nem sárkányozok, ha tudom, hogy ez lesz az utolsó gyerekjátékom, talán elmegyek. Mert azután, — azután már nem játszottam soha sem . . .

Bizony végigborzadtam, mikor a Mogyorórska rétre értem. Lent a völgyben már sötétes volt, az Ipolyba szaladó patakából fehér ködök szálltak ki a rétre, a fűzfabokrok ágait susogva borzolgatta a szél.

A nagy hegy tetején még vörösen égett a hűnyó nap sugara, mintha lángba borult volna ott minden, de itt lent már lelepett a sötétség, gomolyogva szálltak a ködárnyak. Félttem valamitől, nem tudom, mitől . . . a szálló ködtől? a bokorsusogástól? Nem tudom.

Epen estére harangoztak, mikor a faluba vissza-értem, a kis harangot húzták. Utána aztán nem-sokára mind a hármat . . .

Mikor a szobába léptem, apám már haldokolt, de még megismert. Felém nyújtotta erőtlen kezét, a szája is mozgott. Valamit akart mondani, — Istenem, ugyan mit?

Meghalt; épen lámpagyújtáskor. Mi nagyon sírtunk, a Virág tehenünk meg jókedvűen ropogtatta a fűvet s bizonyára azt gondolta, hogy ma estére sok tejet ad. Pedig egygyel kevesebbnek kellett! — Eltemettük.

Nem volt min osztozkodni a temetés után.

Mégis! Egy óra maradt, egy zsebóra, mely nem járt. Szegény apám erről megfeledkezett a levelében, megfeledkezett erről az örökségről.

. . . Itt áll előttem, nagy, erős jószág, még most se jár. Úgy hagytam, a mint volt, kilenczen áll a mutatója. Épen ilyen tájt halt meg az édes apám . . .

sokat kellett magolnia. No, most ő, de a kis ezeruza, többet nem merült a noteszba, egyenest nekünk szegezve állott, mint a szurony.

— Mindent tudok, — mondta szigorúan Ambrus tanár úr — mindent, játszani lehet, de tanulni is kell.

Azután egész órán mennydörgött a rettentő szó, mi összezsugorodva, némán, remegve ültünk a padban a szörnyű istenitéletben. Ilyen hosszú nem volt még az óra. Ambrus tanár úr pocsékká tette az egész történelmet, úgy lepaskolt törököt, magyart egyaránt, hogy mindkét fél tönkre volt téve.

De ki lehetett az áruló, ki? Egyhangulag Kolenkár Janira esett a gyanú. Ő nem is felelt s piros volt egész órán, mint a rák. Egynémelyik még azt is látta, hogy titkosan összecsilant szeme az Ambrus tanár úréval. Ő volt. Ki lehetne más, hiszen valamennyien benne voltunk a játékban, csak ő nem.

Megállj Kolenkár Jani, majd lesz nemulass az év végén. Nem mégy élve a tót faludba. Tót, hát áruló. Kardos Péter tudott rá példát, hogy a tótok már többször követtek el árulást, a történelem bizonyítja.

— Efiáltész! — zúgott mindenfelől Kolenkár Janira — áruló Efiáltész. A görögök is így veszteket el, árulással. Szégyeld magad Kolenkár Jani, te Efiáltész!

Hiába erősítette szegény Kolenkár Jani, hogy ő azt se tudja, miért nevezett bennünket olyan különösen Ambrus tanár úr, hiába sirt és esküdözött a becsületére.

— A tótnak nincs becsülete, a tót nem jó hazafi, — kiabáltuk — te árultál be, te Efiáltész!

Szegény Kolenkár Janira rászáradt a név, más-kép nem is hívtuk. Egyszer aztán Kolenkár Jani, Efiáltész, nagyon, nagyon megvert bennünket, de nagyon. A csaták színhelyét más helyre tettük, a hol Kolenkár Jani hozzánk nem férhetett. Természetes, hogy az ütközetek megint kitünően folytak, de annál rosszabbul ment a lezke. Egy küzdelmes nap után, melyben teménytelen sebet kapott ruhánk, következett el Kolenkár Jani győzelme.

Egy magyar vers volt feladva, Petőfitől, a «Szülőföldemen». Arra számítottunk (mert a rossz diák mindig számít valamire), hogy nem kérdezi Ambrus tanár úr. Nem is tanultuk meg. A kis ezeruza megint végig szántott a notesz lapjain. Megint egyenkint állott fel s ült le szó nélkül Mohamed, Zrinyi, Szulejman, a nélkül, hogy csak egy szót is mondtak volna.

Kolenkár Jani piros volt megint, a szeme lán-golt, ragyogott.

— Majd elmondja Kolenkár János — mondta Ambrus tanár úr.

No most te is belekerülsz, Efiáltész, gondoltuk kárörvendve. Halljuk csak!

Kolenkár Jani meg felállt s olyan tiszta magyarsággal, mintha csak Szontágh Pali, Hunyadi János beszélt volna, szavalta hibátlanul: «Itt születtem én ezen a tájon, Az alföldi szép, nagy

rónaságon» . . . Meg se állt, egy hibát se ejtett. Sápadtan, esendben hallgattunk.

— Jól van, derék fiú vagy, fiacskám — mondta szeretettel, szeliden Ambrus tanár úr s még a noteszát s úgy fordította, hogy mindnyájan láthattuk, mikor két jelest irt be Kolenkár Janinak. Kiment, ránk se nézett. Mi szótlanul, szégyenkezve bámultunk Kolenkár Janira s éreztük, hogy ez a tót Efiáltész most nagyon megvert bennünket . . .
Nógrádi László.

Miért kopac Szent Péter? *

Mikor Szent Péter Krisztus Urunkkal utazott, egyszer elfogyott minden élelmük a tarisnyából. Szent Péter erősen megehült. Az egyik házba, a kin a kürtő füstölt bément s épen a konyhába került, a hol egy ügyes menyecske palacsintát sütött. Szégyenlette kérni, hát csak megállott a konyha közepin, de a menyecske bizony nem adott neki palacsintát. Az első sült palacsintát egy tányérra tette, aztán valamiért kiment a konyhából. Elig fordula ki, Szent Péter kapta a palacsintát, bétette a kalapjába s a kalapot a fejbe húzta. Mikor visszajött a menyecske, mindenütt kereste a palacsintát, de sehol sem találta. Utoljára lekapt a Péter kalapját, mert azt gondolta (nagy igazán), hogy oda dugta el, de ott sem volt, mert Uram fia, a palacsinta elsülyedt, s helyette akkora kopaczság maradt a feje tetején, a mekkora a palacsinta volt. Azóta mongyák nálunk a kopac embernek: «Né ez es palacsintát lopott».

Wasylkiewicz V.

CSÁRDA ELŐTT.

Képünkhöz.

Téli vihar csapkodja a havat. Dermesztő hideg van. A csárda meleg szobája és melegítő itala becsalta a kocsist. Nem akar sokáig maradni, csak addig, míg a gólyanyakú üvegből egyszerre vagy talán apránként beszedi a szeszes folyadékot. Addig majd csak elállnak a lovak — gazda nélkül is. Ezt a jelenetet festette meg *Palaty László*, a kinek úgy a történelemből, mint a népeletből merített képei általánosan ismertek.

A szegény párak fáznak, a hóvihar szembe-csapkodja. Nézvén ezt a képet, önkénytelenül is eszünkbe jut a téllel együtt beköszöntő nyomorúság a világon. Sajnáljuk azokat a lovakat is, de mennyivel inkább kell azokat a szegény embereket sajnálnunk, a kik hajléktalanul lézengenek a városok és falvak utcáin . . .

Ezt a szomorú hangulatot kelti képünk a szemlélőben.

* A «Magyar Nyelvőr» januári füzetéből.

AZ ÚJ HAZÁBAN.

16

Irta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád.

— Ez igaz . . . igaz — ismételte John Block. — De majd csak partot érünk valahogy . . .

— Ha legalább szelünk lenne! — sóhajtott a fiatal ember.

— Oh, én még a vihart is szívesebben látnám, mint ezt a szélesendét, — viszonzá a vitorlamester boszúsán — mert a vihar legalább partra vetne bennünket . . .

— Vagy elsüllyesztene, Block!

— Szó sincs róla! . . .

Megdöbbenve hallgattak el mindketten, s a néma éjszakában csak a habok csöndes locsogása hallatszott, a mint a sajka fenekét paskolta; majd a fiatal ember ismét megszólalt:

— Hát a kapitány?

— Harry Gould egy csöppet sincs jobban, — felelte Block. — A fejsze nem akar gyógyulni: azok a gazemberek csúnyául elbántak velem! Ah, hiszek Istenben, hogy még meglátom, mikor az a nyomorult Borupt utolsót rüg a levegőben!

— Bizonyos, hogy akasztófán végzi az életét, — hagyta helyben a fiatal ember is, dühösen szorongatva az öklét. — De hát a kapitány?

— Beteg, — sóhajtott John Block, — s egyre arról kérdezősködik, hogy nem látok-e földet.

És magában fogcsikorgatva tette hozzá:

— A földet! . . . a földet! . . . Ah, Borupt és cimborái jól tudták, hogy mit cselekszenek! Mialatt fogva tartottak bennünket a hajó fenekén, megváltoztatták a hajó útját, s pár száz mérföldnyire eltértek a rendes iránytól . . . Akkor aztán beletették ebbe a sajkába, s a habok kényére, Isten kegyelmére bíztak bennünket.

Megint esend lett; majd a sajka fenekén fekvő alakok egyike fölült, s kétségbeesetten fölkiáltott:

— Jobb lenne, ha most mindjárt fölfordulna a sajka és valamennyien a tengerbe fulnánk! . . . Holnap megeszszük az utolsó eleséget is és aztán a szörnyű éhhalál következik!

— Holnap még sok minden történhetik, Wolston úr, — szólta a vitorla-mester esillapítóan — ha ellenben a sajka már most fölfordul, akkor nem lesz holnapunk.

— John Blocknak igaza van, James — szólta közbe az előbbi fiatal ember. — Akármily nagy is az inségünk, a mig holnapunk van, mindig remélhetünk Isten jóságában és kegyelmében . . .

— Úgy van, — suttogta halkan James — de néha a kétségbeesés elveszi türelmünket . . .

— De hol vagyunk hát tulajdonképen? — jajdult föl valaki a sajka fenekéről.

— Azt magam sem tudom pontosan — viszonzá John Block. — Azok a gazemberek egy álló hétig lezártak bennünket a hajó fenekére, hogy ne tudjuk, merre mennek. De annyi bizonyos, hogy jó szelük lehetett, mert a hajó nagyon bukdácsolt.

— De hol vagyunk hát? — ismételte az előbbi hang.

— A zendülés napján — folytatta a vitorlamester — Madagaszkár közelében voltunk; s mivel a szél állandóan nyugatról fújt, nagyon valószínű, hogy a nyomorult Borupt a kedvező széllel neki vágott az Indiai-Óceánnak, a hol, mivel kevesebb a hajó, kevesebb veszedelemmel is úzheti a kalózkodást. De én azért hiszem, hogy előbb-utóbb partot érünk, ha lakatlan szigeten is . . . Mit tesz az! Miért ne élhetnénk meg úgy mi is, mint Új-Svájcz lakosai, a kiket a *Landlord* hajótörése egy egészen pusztá szigetre juttatott?

— Csakhogy a *Landlord* hajótöröttjei partra vihették a hajó egész rakományát is, — felelte James Wolston — nekünk pedig nincs semmi sem, mert a *Flag* mindenünket magával vitte.

E pillanatban fájdalmasan hörgő hang szólalt meg:

— Vízet! . . . vízet! . . .

A szerencsétlen kapitány volt, a kit a sebláz gyötört. A vitorla-mester rögtön másnak adta át a kormányt és a sebesült kapitány ápolására sietett. A többiek pedig elcsendesedtek, s a néma éjszaka nyugalma mi sem zavarta többé. A boldogtalanokat levette nyomorúságuk öntudata, s valamennyien mély kétségbeesésbe merültek. Az a csekély élelem, mit a *Flag* fölzendült legénysége a sajkájukba vetett a válás perczében, az utolsó morzsáig elfogyott; csak egy zsák kétszer-sültjük volt még, penészes az is, de mi ez tizenegy éhes embernek! És ráadásul két nap óta utólérte őket a szélesend; ott libegtek a végtelen tengeren, nem tudva mozdulni semerre, s érezték, hogy az éhhalál rettenetes árnya nagy léptekkel közeledik feléjük . . .

A vitorla-mester ismét visszament a kormányhoz és fásultan ült le helyére. Órák teltek el a dermesztő, kétségbeesítő mozdulatlanóságban, midőn egyszerre John Block hirtelen fölegyenesedett.

— Mi ez? — mondta magában izgatottan. — Talán föltámad a szél?

Az arcát mintha megsimitotta volna a hűvös légáramlat . . . Megnyalazta az ujját és föltartotta . . . Nem tévedett: a szél okozta gyorsabb párolgás következtében az ujjá egyik felén hűvöséget érzett; számítása szerint a szél dél felől kerekedett.

Rögtön fölébe hajolt az alvók egyikének, s halkan suttogta:

— Fritz úr! . . .

— Mi az, vitorla-mester? — kérdezte a megszólított, fölemelkedve fektéből.

— Nézzen arra, kelet felé . . .

— Nos, mit lát ön ott?

— Ha nem csalódom, valami világos csíkot a habok fölött . . . Ezt pedig csak a szél teheti . . . fölpaskolja a vizet: az világít . . .

— De hátha a hajnal szürkülete derül épen ott keleten? — kételkedett Fritz.

XVIII.

A «*Licorne*» elutazása. — A Jó-Reménység foka. — James Wolston és családja. — Angliában. — Fritz Zermatt és Jenny Montrose házassága. — Vissza a Fokvárosba.

A «*Licorne*», mint tudjuk, október 20-dikán indult el Új-Svájczból Angliába. Az utazás első hetei nagyon kellemesek voltak, s a hajón mindenkinnek ünnepi jó kedve volt.

Fritz és Jenny sokat beszélgettek Új-Svájczról, a Zermatt-családról és Jenny apjáról, Montrose ezredesről, a ki bizonyára végtelenül fog örvendeni, ha viszont látja elveszettnek hitt leányát. És Jenny még nagyobb örömmel gondolt arra, hogy bemutatathatja apjának Fritzet, a megmentőjét, s áldását kérheti frigyükre.

E közben a «*Licorne*» kiért a forró égővből, s körülbelül Isle de France sziget közelében vitorlázott, mikor az addig kedvező szélegyszerre csak megfordult. Ezért csak december 17-dikén, tehát majdnem két hónapi utazás után, juthatott el Fokvárosba, a hol egy hetet szándékozott tölteni.

Alig vetett horgonyt a korvetta Fokváros előtt, legelső látogatóinak egyike James

Wolston volt. Tudta, hogy apja, anyja és két huga ezen a hajón indultak el Ausztráliából. De mekkora volt esalódása, mikor csak egyik hugát, a kis Dollt találta a földézetten! Megölelte hugát, a ki bemutatta neki a két Zermatt-testvért, Fritzet és Ferenczet, meg Jenny Montrosét is.

Fritz aztán mindent megmagyarázott James Wolstonnak.

— Az ön szülei, James úr, és Anna huga is — így mondta — most Új-Svájczban laknak; ez a sziget eddig ismeretlen volt, s szüleimet ezelőtt 12 évvel a «*Landlord*» hajótörése vetette oda.

— Még nagyon korán van, hogy virradjon — viszonzá a vitorla-mester. — Különben éreztem is már a szelet . . . Pszt! hallgassa csak . . .

Fritz kihajlott a sajkából és füleit hegyezve figyelt: valóban hallani lehetett valami halk, szinte elhaló süvöltést, a mely úgy tetszett, mintha közelednék a sajka felé.

— Ez valóban a szél! — mondta most Fritz is.

— Úgy van, a szél! — bólintott John Block, s legott dolgozni kezdett a kormánynyal, hogy a szél, ha hozzájuk ér, neki fekhessék a petyhüden lógó vitorláknak.

— Az a kérdés, hogy hová hajt bennünket! — aggódott Fritz.

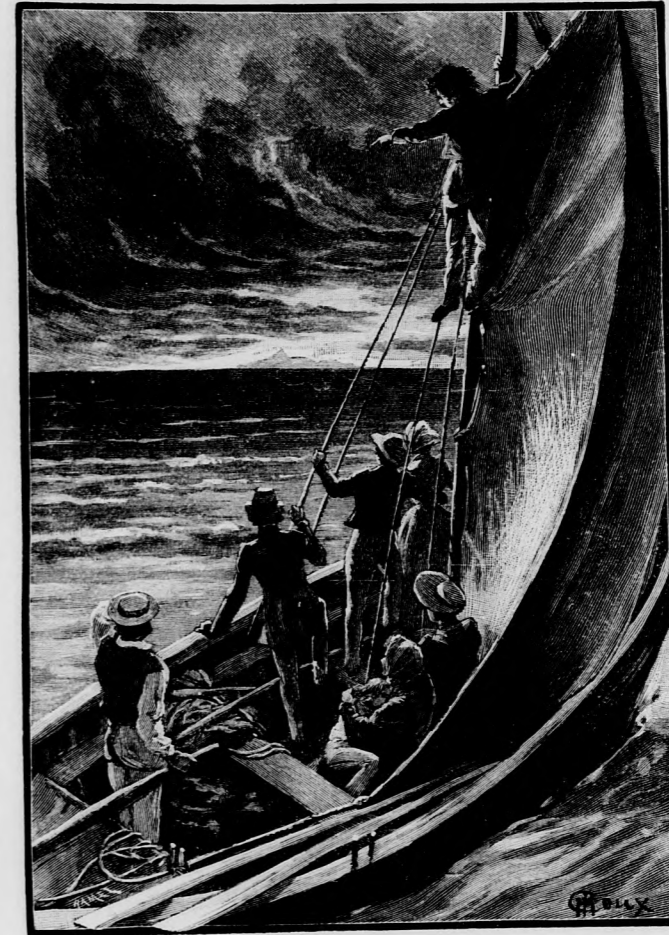
— A hová neki tetszik! — viszonzá a vitorlamester — csak ebből az átkozott szélesendből vigyen el bennünket.

Félóra múlva a szél már érezhető volt, bár még nem volt elégerős arra, hogy kidülleszse a vitorlákat. A mily mértékben erősödött, azon mértékben szállt föl a habokból a reggeli köd is, mely nemsokára oly sűrű lett, hogy a sajkában ülők alig láttak pár száz ölnyire. Aztán lassankint pirkadni kezdett keleten az ég, s a köd izzani látszott a mögötte vérvörösén kelő nap tüztányérától.

Öt óra tájban a szél már néhány fonálny sebességgel hajtotta a sajkát; ugyanekkor a nap, mint a tropikus égövön rendszeren, hirtelen a szemhatár fölé szökent, s egyszerre széttépte a ködöt, mely a tengeren úszott.

A sajkában ülők már mind ébren voltak és szorongva várták a köd eloszlását; valamennyien az északi szemhatárt vizsgálták, a merre a földet sejtették; s egyikük, hirtelen fölkúszván az árboz közelin, ujjongva fölkiáltott:

— Föld! . . . Föld! . . .

— FÖLD! . . . FÖLD! . . .

Elhatározták, hogy ott maradnak, s önt is oda várják. Ha a «*Licorne*» visszatér Európából, eljön önért is, ha ugyan kedve lesz, hogy nevével és gyermekével letelepedjék a szigeten . . .

— Mikor jön vissza a korvetta ide? — kérdezte James Wolston.

— Nyolcz-kilencz hónap múlva — viszonzá Fritz — s akkor a szigetet birtokba veszik az angolok. Ferencz ösém meg én fölhasználtuk ezt az alkalmat, hogy haza vigyük Londonba Montrose ezredes leányát, a ki, úgy reméljük, szintén visszajön leányával, s megtelepedik köztünk a szigeten.

— És mi valamennyien — tette hozzá Doll Wolston, a bátyjához fordulva — reméljük, hogy te is eljössz velünk, James, s elhozod családodat is. Apámnak és az anyámnak ez a legforróbb óhaj-tása.

— Mondja meg azt is, Doll, — szólt most Ferencz — hogy a mi kis szigetünk valóságos földi paradicsom.

— Ezt maga James is meg fogja látni, mi-helyt egyszer a szigetre tette a lábát — felelte a fiatal leány.

— A meghívás valóban csábító, Zermatt úr, — szólt most James — ha odaköltöz-ném az önök szigetere, én lennék az első, a ki kereskedelmi összeköttetést teremtene Új-Svájcz és Anglia között . . .

Mindenesetre beszélni fogok róla a feleségemmel, s ha ő is beleegyezik, a «*Licorne*» visszatértekor készen leszünk, hogy hajóra szálljunk.

Fritz és Ferencz örömmel szorították meg James kezét, Doll pedig a sógornője nyakába borult és össze-vissza csókolgatta.

— A meddig pedig a «*Licorne*» itt lesz a kikötőben, — folytatta James — addig, remény-lem, hogy önök mindnyájan az én vendégeim lesznek.

Ezt a meghívást mind örömmel fogadták, s egy óra múlva már ott voltak James Wolston vendégszerető házában. A fiatal Wolston-házaspárnak volt egy öt éves kis fia, Bob, a kit úgyszólván imádtak. Wolstonné angolkereskedő-családleánya volt, s gyermekora java részét a gyarmatokban töltötte, a hol szülei kereskedők voltak. Most huszonhét éves volt és már árva volt, mikor James Wolston nőül vette.

James Wolston irodája, melyet öt éve alapított a Fokvárosban, virágzó üzlet volt és James úgy gondolkodott, hogy összeköttetéseit akkor is föntart-hatja eddigi vevőivel, ha Új-Svájcz-ba költözik.

Természetes, hogy a míg a «*Licorne*» a Fokvárosban horgonyzott, egyébről sem beszéltek, mint Új-Svájcz-ról. Doll, Ferencz, Jenny Montrose és Fritz ki nem fogták a sziget szépségeinek, természetességének dícséretéből; nem esoda hát, ha James Wolston, a kinek egyébként is volt kedve hozzá, meghány-vetvén feleségével a dolgot, végkép elhatározta, hogy a szigetre költözik. Úgy egyeztek meg, hogy James Wolston pénzé teszi mindenét, s vagy-onát a településhez szükséges felszerelésekbe

fektetvén, megvárja, míg a «*Licorne*» visszajön, s annak a földézetén megy Új-Svájczba.

A «*Licorne*» tovább indulása december 27-dikére volt kitűzve. Aulás meglehetősen fájdalmas volt. Doll ott maradt bátyjánál és könyezve búcsúzott el Jennytől, a kit Wolstonné is nagyon megszeretett. Doll szomorúságát még növelte az is, hogy meg kellett válnia Ferencztől, a kivel nagyon megbarátkozott az úton.

A «*Licorne*» december 27-dikén szedte föl horgonyait és változó szerenésével vitorlázott Anglia felé. Egymás után hagyta el Szent Ilona,

CSAK EGYIK HUGÁT TALÁLTA A FÖDÉLZETEN.

Ascension szigetét, a Zöldfoki szigetesoportot; majd megkerülvén a Kanári- és Azori-szigeteket, Portugália és Franciaország partjai mentén be-ért a La Manche-csatornába, s pár nap múlva, 1817 február 14-dikén, horgonyt vetett Portsmouth révében. (Folyt. köv.)

ZENE.

Rovatvezető: Recht Sándor.

Zichy Géza gróf, mint zeneszerző.

Múlt számunkban igyekeztünk mi is hódolatunknak kifejezést adni a Nemzeti Zenede s az egész ország által ünnepezt főúri művésznöknek. A cikkben felsorolt általános adatok mutatják, hogy mily fontos szerepet játszott gróf Zichy Géza a lefolyt 25 esztendő alatt zenei életünk megteremtésében, s hogy nevéhez mennyi figyelemreméltó alkotás fűződik. Ezúttal különösen hangsúlyozzuk azt, hogy a grófnak az a legnagyobb érdeme: hogy zongoraművészi pályájával az ifjúság elé oly példát állított, mely nemcsak mindenekfölött tanulságos és követhető, de a mely páratlanul áll az egész világ zene-történelmében.

Az ifjúság elé példaképpen kell e pályát oda állítani s címül fölébe arany betűkkel írni: «*A szorgalom s akaraterő diadala*». Mert csak szorgalom és akaraterő volt képes elegendő táplálékot adni s erősíteni azt a törekvést, melyet a 14 éves korában szerenés-tlenül járt ifjú gróf maga elé tűzött. Elhatározta, hogy a legnagyobb művészek sorába küzd fel magát.

Valóságos regény e művészi életpálya. Egy vadász-alkalmával, midőn kocsijáról leszáll az akkor 14 éves gróf, fegyvere elsül s elszakítja jobb kezefejét. A seb veszedelmes, majdnem halálos s az ifjú karját kell feláldozni, hogy életét megmenthessék. Senki sem hitte volna ezek után, hogy az az isteni adomány, mely már akkor is nyilvánult az ifjú szép zongorajátékában, továbbra érvényesülhessen. Mindenki eltemette a reményt, az elveszett jobb karral együtt, hogy újra felhangzanak a mélabús akkordok, vagy az ábrándos dallamok a fiatal poéta ujjai alól. De nem úgy maga az ifjú. Egy alkalommal a nagy-szombati érseki főgimnázium karmestere egy darabot játszott előtte, mely csak félkézre volt írva. Ez a percz, ez a kompozíció volt határozó egész életére: ebben a pillanatban fogamzott meg lelkében a vágy, agyában a gondolat, hogy zongoraművészé lesz — félkézzel. Az elhatározást követte a tett, s nem telt bele egészen három év, a gróf mint 17 éves ifjú nyilvánosan fellép s első nagyobb diadalát aratja. Hogy mennyit s mily módon, milyen kitartással és speciális tanulmányokkal kellett ez idő alatt dolgoznia, azt csak az tudja megérteni, a kinek fogalma van róla, hogy mit jelent az, a zongorán egy kézzel helyettesíteni mindkettőt.

Ha egy kissé közelebbről megismerjük a zongorázás lényegét, inkább megérthetjük, hogy miről van szó. A zenedarabok leírásának külső szerkezetében három főrészt különböztethetünk meg. A melódia, az ezt kísérő vagy ékítő, vagy magyarázó középszólamok s a basszus, mely mindenneknek az alapja. E három rész közül a melódia s a basszus az, melynek föltétlenül hangzani kell, még pedig úgy, hogy együtt képezzenek egy érthető s világos egészet. De már ehhez is kell két kéz, hogy ne is említsem a többi dolgokat, de

csak akkor, ha minden kottán az egész értékeig rajta akarom tartani az ujjamat. Az, a ki félkézzel játszik, nem tartja rajta minden hangon annak teljes értékéig az ujját, hanem csak megüti a fontos hangokat (különösen a basszusban), hogy a fülnék feltűnjenek s maguktól való továbbhangzásuk által váljanak az egész összhangnak részévé vagy alapjává. De ez az eljárás nem oly egyszerű, mint a hogy azt mi most elmondottuk; mert az illetőnek, a ki ilyen módon akar előadni egy darabot, tudnia kell mindenekelőtt, hogy melyek azok a leglényegesebb hangok, a melyeknek okvetlenül hangzania kell. Pl. nagyon gyakran megesik, hogy alaphang és basszushang nem ugyanaz, hogy tehát ne hiányozzék semmi a harmoniából, ép oly kiválóan kell hangzani a basszushangnak, mint az alaphangnak. Vagy például a melódiának egy kísérő szólama más értelmet ad, mint egy másik kísérő szólama, ha már most művésziesen s értelmesen akarok játszani, ki kell keresnem a meg-

ZICHY GÉZA IFJUKORI ARCÉKÉPE.

felelő kísérő szólamot, vagy a meglevőket úgy kombinálni s átalakítani, hogy a helyes és szükséges kísérő szólamot kaptam egyszerűsített formában. Mindezeket kívül tudni kell azt is, hogy a ki csak félkézzel akar játszani, annak reformálni, a maga egy kezének térfogatához és ügyességéhez (vagy elérhető legnagyobb ügyességéhez) kell a zongoraját-zás technikáját átalakítani. A kéz tartása más, a test tartása más s a billentyűverés egész elütő.

E kevés példából is elképzelhetjük, hogy mily óriási munkájába kerülhetett a grófnak, míg a művészet ama fokára jutott, a hol már a nyilvánosság elé léphetett s elismerést arathatott. Természetes, hogy e munkát edessé tette a művészet iránt való lelkesedés, erőssé és folytonossá az akaraterő, érdekesség, lebilincselő az új út varázsa. Mert egészen magának kellett azt az utat megválasztani, melyen haladást remélt. Gyakorlatokat kellett komponálni, melyekben meg legyen az előforduló nehézségek legyőzhetésére szánt útmutatás. Új darabokat kellett új módon teremteni, melyekben meg legyen a zenei gondolat, olyan épségben s úgy kidomborítva, a mint az agyában megszületett. A már meglevő darabokat átíratokban

az egyetlen meglevő kezéhez idomítani, hogy részét a világirodalom élvezéséből ő is általa hallgatósága is kivehesse.

Az óriási munkának hatalmas eredménye lett s a gróf csakhamar diadallal utazta be egész Európát. Mindenütt nagy sikert aratott s benne nemcsak az unikumot, a különlegességet bánták, de az igazi művészt s annak minden nagy tulajdonságát elismerték, ünnepelték s dicsőítették. S hogy mennyire művészt volt, a legparányibb részletekig mutatja az a körülmény, hogy a nagy vagyonú főúr minden jövedelmét a sűrűn egymásután következő hangversenyeknek a jótékonyosság oltárára tette le.

A Nemzeti Zenede által rendezett 25 éves elnöki jubileuma alkalmával — 10 év óta először — újra a zongorához ült, hogy nyilvánosan szerepeljen. Saját

a legmagasabbat, mert akaratereje s kitartása soha sem hagyta el őt,

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

1301 január 14-dikén húnta szemeit örök álomra III. Endre király. Ő volt, István nádor szavai szerint, a «Szent István első magyar király nemzetségéből és véreből felnövekedett királyi fának utolsó aranyos ágacska» és «megsíratta őt az egész nemzet, mint Rákhel sírt gyermekei fölött, midőn már nem válnak». A nyitrai róm. kath. főgimnázium ifjúsága hazafias kegyeletéről tett tanúságot, midőn megemlékezett e napról, megülvén az Árpádok kihaltának 600 éves fordulóját. Az ünnepélyen Zsák János

CZIRKUSZI BOHÓCZOK ZICHY GÉZA GRÓFNAK «ROLAND MESTER» CÍMŰ OPERÁJÁBÓL.

szerzeményű zongorahangversenyét játszotta zenekarkisérlettel. Az egész hangversenynek e pontja volt művészileg a legkimagaslóbb. Legyen elég ennyi a mű zenei értékéről. A mi pedig magát az előadást, a gróf zongorajátékát illeti, az egyszerűen csodás és majdnem hihetetlen. A zongoraversenyben csak úgy torlódnak egymásra a nehezebbnél-nehezebb akkordváltozatok, futamok, glissandók és arpeggiók s ezeket oly tökéletes, oly hű előadásban hallottuk, a melyet elképzelni egyszerűen lehetetlen, a mit látni kell, hogy az ember higgyen is a füleinek. Előadásában mintegy megtestesül a szívnek melegsége, újjai alól dallamok s e dallamokban hangok kerülnek elő, melyekben báj, gyöngédség s az érzések mélyesége ereje együttesen nyilvánul.

Ünnepelte őt az egész fényes hallgatóság. Nagyságához legméltóbb volna, ha az ifjúság mindegyike példányképpül tűzné maga elé azt, kinek egész pályája a nemes törekvésnek szakadatlan láncolata, ki elérte

VIII. o. tan. Garaynak «Árpád, a honalapító» című költeményét adta elő. Krajcsovic István az Árpádok szerepéről a világtörténetben tartott felolvasást. Végül Rédeky Imre elszavalta Miskoiczi Kovács Gyula költeményét, «Árpád síri álmá»-t.

Gyász. A budapesti kegyesrendi főgimnázium egyik legjelesebb tanárát, Drájkó Bélát vesztette el január 12-dikén. 46 éves korában ragadta el a halál tanítványai köréből, a kik igaz szeretettel vették körül az odaadó, kötelességtudó tanár mintaképét. — A győri bevezetés főgimnázium VII. osztályának egyik szorgalmas tanulója, Majthényi Viktor január 13-án hosszas szenvedés után a budapesti Rókus-kórházban meghalt.

Bethlen-szobor. A nagyenyedi ev. ref. kollégiumból egy évvel ezelőtt mozgalom indult, azzal a céllal, hogy Nagyenyeden szobor emeltessék Bethlen Gábornak, a nagy erdélyi fejedelemnek. Eddig mintegy 25.000 korona gyűlt össze. Örömmel látjuk, hogy az

ifjúság is kiveszi részét az üdvös munkából, mert a nagyenyedi, nagykőrösi, kolozsvári, budapesti stb. ev. ref. gimnáziumok közel 2000 koronával járultak a befolyt összeghez.

Gyorsírókör alakult a körmöczbányai főreáliskolában és magát Markovits Ivánról, a város nagy fiáról nevezte el. Jelenleg 44 tagja van és elnöke Teveli Mihály tanár.

Ungvári hírek. Itteni tudósítónk elragadtatással emlékezik meg Firczak Gyula görög kath. püspökről, ki a «Dayka-önképzőkör» iránt meleg érdeklődéssel viseltetik. Már évek óta anyagilag segítyez és meg szokott jelenni a kör ülésein. Ebben az esztendőben is négy aranyat tűzött ki két pályátételre. A kör igazi hálával tartozik nemeslelkű pártfogójának. A december 2-dikán tartott Vörösmarty-ünnepre Petridesz János jeles szobrász elkészítette a költő mellszobrát, melyet az ünnepség végén apotheosis közben megkoszorúztak. A művész odaajándékozta a szép műalkotást, melyet a «Dayka-kör» termében helyeztek el.

Önképzőköri krónika. Aradi főgimnázium, jan. 6. Elfogadták Másik Andrásnak «A hősök» cz. költeményét. Gabos Jenő VIII. o. t. érdekes felolvasást tartott az aranyesinálásról. — A szatmárnémeti ev. ref. főgimnázium «Kölcsey-önképzőköré»-ben Barabás Ferencz Kazinczy Ferenczről tartott szabad előadást, Polity János VIII. oszt. tanuló «Bersenyi és kora a Magyarokhoz» cz. ódájával kapcsolatban» czímmel értekezett, Nyiry Kálmán pedig elbeszélést olvasott föl. — A nagykanizsai felső kereskedelmi iskolában a lemondott elnök helyébe egyhangulag megválasztották Dukász Miksát. Elfogadták Figlár Gézának «A tó partján» cz. dalát és Deutsch Miksának «Életemből» című elbeszélését. Birálat alá került még «A víz szerepe a természetben» témával foglalkozó értekezés. — A győri bevezetés főgimnázium «Czuczorkör»-ének január 13-dikán tartott ülésén a bírálók elfogadták Tomanóczy József VII. o. tan. «Patroklos bűja» cz. műfordítását az Iliaszról, azonkívül Koller Sándor VIII. o. tanuló Arany népballadájáról írt értekezését. A szavalók közül Polgár György VIII. oszt. tan. tűnt ki. — Az aradi főgimnázium «Petőfőkör»-ében január 13-dikán Szabó Frigyes VII. o. t. szép, tartalmas felolvasást tartott a repülésről. Vas Sándor magyar rapszódiait és Beethoven egyik szonátáját játszotta. Jegyzőkönyvi dícséretben részesültek mindakettén.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Nógrádi László, lapunk munkatársa, kitől lapunk állandóan közöl hangulatos, kedves leírásokat. Történetek czímen összegyűjtött kisebb elbeszéléseit adta ki. A könyvben Mese-Mese czímen vannak csoportosítva az iskolai és családeletről írt apró tárcza-novellák. Meleg szív, egészséges kedély nyilatkozik meg e sikerült rajzocskákban. Nincs bennök semmi mesterkétség vagy nagyképszerűség. Az élet szelid örömeit, apró tévedéseit festi. A másik részben jobbjára a falusi életről elbeszélések vannak. Az Ipoly partján bolyongó, költői lelkű szerző jól ismeri a falusi életet, számos jellemző vonást lát meg, s egészséges szemmel és szívvvel festi meg alakjait. Mutatóul mai számunkban két kis történetet közlünk belőle. A csinosan kiállított kötetnek fűzve 3 korona az ára. Kapható a Franklin-Társulatnál.

A Magyar Nyelvőr (szerkeszti Simonyi Zsigmond) januári füzeté a következő tartalommal jelent meg: Kulcsár Endre «Magyar nyelvújvesszék» cz. cikksorozatában Faludi Ferencz nyelvéről értekezik. Wekerle László az írásjelek egyszerűsítését ajánlja. Szerinte a kötőszavak előtt a vessző bizvást elmaradhat. Érdekes, hogy az egész cikk így van közölve. Kisebb cikket írtak még e füzetbe Joannovics György, Fiók Károly, Melich János, Hoitsy Pál (Eötvös Károly stílusáról). A népnyelvi apróságok közül mai számunkban közöljük a «Miért kopac Szent Péter?» című székely mesét.

SAKKJÁTÉK.

Rovatvezető: Exner Győző tanár.

A 7. feladvány megfejtése:

1. Vh4—a4 (7 változat).

8. sz. feladvány.

Mackenzie A. F. (Jamaica.)

A Brighton Society versenyén első díjjal kitüntetve.

Világos: Kh3; Vg8; Bf2 és h4; Fd1 és f4; Hg7 és h1; gy e3.

Sötét: Ke4; Be2 és e7; Fd8; Hf1; gy b5, b6 és d3. Világos indul és a második lépéssel mattot ad.

(A megfejtés beküldésének határideje egy hét.)

8. sz. játék.

Világos: Sz.-Pétervár.	Sötét: Bécs.	Világos: Sz.-Pétervár.	Sötét: Bécs.
1. e2—e4	e7—e5	18. Vc4—c1	Hf4×g2
2. Hg1—f3	Hb8—e6	19. Kh1×g2	Fc6—d5
3. Ff1—c4	Ff8—e5	20. Kg2—g3	f7—f5
4. b2—b4	Fc5×b4	21. Hb1—d2	f5—f4
5. e2—c3	Fb4—a5	22. Kg3—g2	Vd8—g5
6. els. röv.	d7—d6	23. Kg2—h1	Vg5—h5
7. d2—d4	Fa5—b6	24. Vc1—c3	Fa7×d4
8. a2—a4	Hg8—f6	25. Vc3—d3	Fd4×a1
9. Fc4—b5	a7—a6	26. Bf1×a1	Vh5×e5
10. Fb5×e6	b7×e6	27. Ba1—g1	Ba8—b8
11. a4—a5	Fb6—a7	28. Bg1—g2	Ve5—h5
12. Vd1—a4	e5×d4	29. Kh1—g1	Fd5×f3
13. e3×d4	Fc8—d7	30. Hd2×f3	Vh5—d5
14. e4—e5	Hf6—d5	31. Vd3—c3	Bb8—b1
15. Fc1—a3	els. röv.	32. Hf3—e1	Vd5—d4
16. Va4—c4	Hd5—f4	33. Fa3—b2	e6—e5
17. Kgl—h1	Fd7—e6	vil. föladja.	

Ezt a szentpétervári és a bécsi sakkozó társaságok. 1897 december 1-jétől 1898 április 30-dikáig játszották. Egyike az újkor legnevezetesebb játékaiknak. Világos a megnyitásban egy gyalogost áldoz, hogy támadáshoz jusson; ezt az áldozatot Evans találta ki, róla is nevezik Evans-cselnek. Mindmáig nem lehetett eldönteni, hogy a gyalogos föláldozását megéri-e a támadás? E távüzeneti úton váltott játék után ahhoz a nézethez hajlanak, hogy a támadás nem kielégítő.

*

Hírek. Az Egyesült-Államokban a Manhattan-sakk-klub mesterversenyt rendezett, melyen Lipschütz lett az első, Amerikának évek óta ismert nevű játékosa.

Sakk-üzenetek. A 7. sakkrevünyt megfejtették: Mallinger József Nagyikindán, Koszorus Kálmán

